

Bodelning i samband med äktenskapsskillnad

I samband med äktenskapsskillnad aktualiseras frågan om fördelning av makarnas tillgångar och hur det förhåller sig med respektive makes skulder efter äktenskapsskillnaden. Några av de vanligaste frågorna kring ämnet är följande: Vad innebär bodelning? När skall bodelning ske? Vilka tillgångar är föremål för bodelning? Vilket värde skall tillgångarna åsättas? Kan man tvingas att ta över den andre makens skulder? Finns det några formkrav för bodelning och hur går man till väga för att få bodelning till stånd om en make inte medverkar till bodelning?

Ovannämnda frågor besvaras i korthet nedan.

Vad innebär bodelning?

Bodelning innebär översiktligt att parternas respektive tillgångar efter avdrag för deras respektive skulder fördelas mellan parterna.

När det gäller makarnas tillgångar utgör dessa s k "giftorättsgods" förutsatt att man inte upprättat något äktenskapsförord sig emellan som säger något annat eller erhållit egendom i gåva eller via testamente med föreskriften att gåvan/arvet skall utgöra enskild egendom.

Att egendom utgör giftorättsgods innebär i princip att värdet av egendomen vid bodelning eller dödsfall skall fördelas lika mellan parterna enligt lagens regler. Genom upprättande av

äktenskapsförord makar emellan kan makarna avtala att alla eller vissa tillgångar istället skall ha karaktären av "enskild egendom" vilket innebär att dessa tillgångar inte blir föremål för bodelning.

Vid bodelning förtecknas varje parts giftorättsgods som det såg ut per "brytdagen", d v s den dag som ansökan om äktenskapsskillnad ingavs till tingsrätten. Om en av makarna inger en ensidig ansökan till tingsrätten om äktenskapsskillnad inträffar brytdagen när denna ansökan kom tingsrätten tillhanda.

Från värdet av respektive parts tillgångar avgår respektive parts skulder. Ett ev. överskott skall därefter delas lika mellan parterna.

När skall bodelning ske?

Av lagtexten framgår att bodelning skall ske när ett äktenskap upplöses. Det går emellertid alldeles utmärkt för en make som så önskar att begära bodelning, så snart talan om äktenskapsskillnad väckts, d v s även under en eventuell betänketid. Bindande avtal om bodelning kan alltså träffas så snart parterna, eller en av parterna, lämnat in ansökan om äktenskapsskillnad till tingsrätten.

Bodelning behövs dock ej i de fall där makarna endast har enskild egendom och ingen av makarna begär att få överta bostad eller bohag från den andre maken.

Bodelning i anledning av äktenskapsskillnad skall som anförts ske efter det att ett äktenskap upplöses. Det finns dock inte, såsom för sambor, någon "sista dag" för en make att begära bodelning. Det innebär att om bodelning ej skett i anledning av äktenskapsskillnad, kan den make som så önskar begära bodelning även om det förflutit 10 år eller mer efter det att dom på äktenskapsskillnad meddelats. Handläggningen blir då av naturliga orsaker svårare.

Vilka tillgångar är föremål för bodelning?

Huvudregeln säger att respektive makes giftorättsgods ingår i bodelningen.

Alla tillgångar som utgör giftorättsgods ingår dock ej i bodelningen. Från bodelningen undantas personliga tillhörigheter, förutsatt att dess värde inte står i orimlig proportion till värdet av det sammantagna giftorättsgodset.

Det giftorättsgods (personliga tillhörigheter undantagna) som respektive make var ägare till den dag som ansökan om äktenskapsskillnad ingavs till tingsrätten ("brytdagen") är det giftorättsgods som blir föremål för bodelning mellan parterna.

Vilket värde skall tillgångarna åsättas i bodelningen?

De tillgångar som har ett värde som kan förändras från tid till annan, såsom aktier, fondandelar och exempelvis fastigheter, skall värderas i så nära anslutning till bodelningen som möjligt. Värdering skall ske när boet är "utrett" som det heter. Från värdet på fastigheter, och övriga tillgångar med latent skattebelastning vid en ev. framtida försäljning skall värdet reduceras med beräknad skatt.

När det gäller värdet på fastigheter skall även värdet reduceras med beräknad kostnad för mäklararvode vid en ev. framtida försäljning.

Övriga tillgångar tas upp till dess värde per brytdagen.

Hantering av skulder i bodelningen.

Som ovan anförts skall från värdet av varje parts giftorättsgods dennes skulder avräknas vid bodelningen. Om det därefter återstår något ekonomiskt överskott skall överskottet delas lika mellan respektive make.

För det fall en parts skulder vid bodelningen skulle överstiga värdet av dennes giftorättsgods får den skuldsatta parten ensam svara för sin skuld. En make som står kvar med en skuld kan inte kräva av den andre maken att ta del i betalningsansvaret för skulden. En skuld kan alltså inte "bodelas" till hälften till den andre maken.

Om två parter gemensamt äger en fastighet, till 50 % vardera, och den ena maken ensam har en skuld som inte motsvaras av värdet i någon tillgång, t e x ett studielån, är huvudregeln som ovan anförts att parten med studieskulden har rätt att avräkna skulden från sin andel i fastighetens värde innan överskottet delas med den andre parten. I och med att den skuldsatta partens överskott därigenom blir mindre kommer skulden indirekt att belasta även den part som inte har någon skuld.

Det finns i lagen vissa jämningsregler som en part som känner sig förfördelad kan åberopa under särskilda omständigheter. Dessa går jag emellertid inte in på i denna korta skrift.

Finns det formkrav för bodelning?

Av lagtexten framgår att makarna över bodelningen skall upprätta en handling som skrivs under av dem båda.

Det är emellertid inte någon utomstående, tingsrätt eller annan, som kräver in kopia av avtalet eller kontrollerar att bodelning skett eller som kräver att få se avtalet.

Om fastighet övergår från en part till en annan kräver Inskrivningsmyndigheten att formen för överlåtelsen framgår. Om överlåtelse av fastighet eller andel i fastighet skett genom bodelning krävs ett avtal som visar detta för att lagfart skall beviljas för ny ägare.

Mot bakgrund av att det inte finns någon preskriptionstid för när en make kan begära bodelning efter äktenskapsskillnad är det alltid att rekommendera att man skriver ett avtal över det

man enas om i bodelningen, även om det kan verka överflödigt den dag man är överens.

Vad gör man om en make motsätter sig bodelning?

För det fall en make vägrar att medverka till bodelning kan den make som vill få bodelning till stånd, inge en ansökan till den tingsrätt man tillhör och begära att tingsrätten skall utse en bodelningsförrättare att förrätta bodelning mellan parterna.

Oavsett om den andre maken motsätter sig att tingsrätten utser bodelningsförrättare kommer beslut om förordnande av bodelningsförrättare att meddelas.

En bodelningsförrättare är en av tingsrätten utsedd opartisk advokat. Advokaten försöker få parterna att enas i bodelningen. Om så ej är möjligt fattar han ett beslut i bodelningsfrågan utifrån lag och praxis. Bodelningsbeslutet kan sedan överklagas av missnöjd part till tingsrätten.

Kostnaden för bodelningsförrättarens arbete belastar båda parter solidariskt, oavsett vem av parterna som givit in ansökan om bodelningsförrättare.

INTER:s advokater är specialister inom familjerelaterad juridik och har stor erfarenhet av att upprätta bodelningar. INTER:s advokater företräder regelbundet klienter i bodelningsärenden.